

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 204,001105

תנ"ך

יחידת הלימוד הרביעית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – (26x2) – 52 נקודות
פרק שני – (16x3) – 48 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכזו בנשא. שים לב לכתב, לכתוב ולמיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שנרצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות נלשהן על זמים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה - 26 נקודות).

1. קרא דות. ד.

דות. ד.

ובעו

עלה השער וישב שם והנה הגאל עבר אשר דבר-בעו
 ויאמר סודה שבה-פה לפני אלמני ויסר וישב: ויקח עשרה
 אנשים מאקני העיר ויאמר שנו-פה וישבו: ויאמר לגאל
 חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך מכרה נעמי השבה
 משדה מואב: ואני אמרתי אגלה אותך לאמר קנה נגד
 הישבים ונגד זקני עמי אסתגאל גאל ואם-לא יגאל הגידה
 לי ואדע כי אין זולתך לגאול ואנכי אחזיק ויאמר אנכי
 אגאל: ויאמר בעו ביום קנותך השדה מיד נעמי ומאת
 רות המואבית אשת-המת קנתי להקים שם-המת עלי-
 נחלתו: ויאמר הגאל לא אוכל לגאול-לי פן-אשחית את-
 נחלתי גאל לך אתה את-גאולתי כי לא-אוכל לגאל: וזאת
 לפנים בישראל על-הגאולה ועל-התמורה לקים כל-דבר
 שלף איש נעלו ונתן לדעהו וזאת התעודה בישראל: ויאמר
 הגאל לבעו קנה-לך וישלף נעלו: ויאמר בעו לקנים וכל-
 העם עדים אתם היום כי קנתי את-כל-אשר לאלימלך
 ואת כל-אשר לכליון ומחלון מיד נעמי: וגם את-רות
 המואבית אשת סחלון קנתי לי לאשה להקים שם-המת עלי-
 נחלתו ולא-יפדת שם-המת מעם אחיו ומשער מקומו עדים
 אתם היום: ויאמרו כל-העם אשר-בשער והזקנים עדים יתן
 ה' את-האשה הבאה אל-ביתך כרחל וכל-אה אשר בני
 שתיהם את-בית ישראל ועשה-חיל באפרתה וקרא-שם בבית
 לחם: והיו ביתך כבית פרץ אשר-ילדה תמר ליהודה מן
 הדע אשר יתן ה' לך מדה-נערה הזאת: ויקח בעו את-רות
 ותהי-לו לאשה ויבא אליה ויתן לה: לה הריון ומלד בן:

קנתי
לגאל

(שים לב: המשך הפרק וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 3

י ותאמרנה הנשים אלנעמי ברוך ה' אשר לא השבית לך
 ט גאל היום ויקרא שמו בישראל: והיה לך למשיב נפש
 ולכלכל אותי שבתך כי כלתך אשר אהבתך ילדתו אשר היא
 טו טובה לך משבעה בנים: ותקח נעמי את הילד ותשתהו
 יז בחיקה ותהיילו לאמנת: ותקראנה לו השכנות שם לאמר
 ילדבן לנעמי ותקראנה שמו עובד הוא אביישי אבי דוד:
 יח ואלה תולדות פרץ הוליד את יחזקאל: וחזקת הוליד
 כ אתרם ורם הוליד את עמינדב: ועמינדב הוליד את נחשון
 כא ונחשון הוליד את שלמה: ושלמון הוליד את בעז ובעז
 כב הוליד את עובד: ועבד הוליד את ישי וישי הוליד את דוד:

- א. קרא מסוקים 1-12 בפרק שלפניך, וגם בראשית, ל"ח, 24-26.
- (1) בשני הקטעים האלה מתוארת סיטואציה דומה.
מהי הסיטואציה בכל קטע? (4 נקודות)
- (2) בשני הקטעים האלה מעורבות נשים.
במה שונה כל אחת מן הנשים מבחינת מעורבותה ופעילותה בסיטואציה זו?
בסס את דבריך על הכתוב.
(10 נקודות)
- ב. (1) בדברי הברכה של העם והזקנים בפרק שלפניך נוצרת זיקה בין בראשית, ל"ח
ובין מגילת רות.
ציין זיקה זו, והסבר אותה. (6 נקודות)
- (2) קרא פסוקים 13-22 בפרק שלפניך, וגם בראשית ל"ח, 27-30.
שני הסיפורים מסתיימים בלידה.
כיצד ההיסטוריה המקראית מושפעת מן הצאצאים שנוולדו לתמר ולרות?
בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

י ותאמר אסתר אסתר אל-המלך טוב
 יא ינתן גם-מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום
 יב ואת עשרת בני-המן ותלו על-העץ: ויאמר המלך להעשות
 יג פן ותנתן דת בשושן ואת עשרת בני-המן תלו: ויקהלו
 יד היהודיים אשר-בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר
 יה ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזיה לא שלחו את-ידם:
 טו ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו וועמד על-
 טז נפשם ונזח מאיביהם והרגו בשנאייהם חמשה ושבעים אלף
 יז ובבזיה לא שלחו את-ידם: ביום-שלושה עשר לחדש אדר
 יח ונזח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה:
 יט והיהודיים אשר-בשושן נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה
 כ עשר בו ונזח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה
 כא ושמחה: על-כן היהודים הפרוזים הישבים בערי הפרוזות
 כב עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה
 כג ויום טוב ומשלח מנות איש לרעהו: וכתב מרדכי את-
 כד הדברים האלה וישלח ספרים אל-כל-היהודים אשר בכל-
 כה מדינות המלך אחשוורוש הקרובים והרחוקים: לקים עליהם
 כו להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום-
 כז חמשה עשר בו בכל-שנה ושנה: כימים אשר-נזחו בהם
 כח היהודים מאיביהם והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה
 כט ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח
 ס מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים: וקבל היהודים את
 סא אשר-התלו לעשות ואת אשר-כתב מרדכי אליהם: פן
 סב המן בך-המדתא האגני ערד כל-היהודים חשב על-היהודים
 סג לאבדם והפל פוד הוא הגדל להמם ולאבדם: ובבאה
 לדע המלך אמר עם-הספר ושוב מחשבתו הדעה אשר-
 חשב על-היהודים על-דאשו ותלו אתו ואת-בניו על-העץ:

היהודים

היהודים

הפרוזים

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 5/

טו על-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל-שֵׁם הַפּוּר עַל-כֵּן עַל-
 כָּל-דִּבְרֵי הָאֲגֵרֶת הַזֹּאת וּמִהֲרָאוּ עַל-כָּכָה וּמִה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם:
 טז קִימוּ וּקְבַל הַיְהוּדִים וְעֲלֵיהֶם וְעַל-זֶרְעָם וְעַל כָּל-הַנְּגִלִים
 עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹד לַהֲיוֹת עֹשִׂים אֶת-שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה
 כח כְּכַתְּבָם וְכִזְמָנָם בְּכָל-שָׁנָה וּשְׁנָה: וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים
 וְנַעֲשִׂים בְּכָל-דָּוָר וְדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה
 וְעִיר וְעִיר וְיָמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבֹדוּ מִתּוֹךְ הַיְהוּדִים
 וְזָכְרָם לֹא יִסּוּף מִזֵּרְעָם:

- א. (1) בפסוקים 15-16 מתוארים מעשי ההרג של היהודים בתושבי פרס.
 ציון צירוף מילים החוזר פעמיים בפסוקים אלה, והסבר כיצד הוא מבטא הפחתה
 מחומרת מעשיהם של היהודים. (5 נקודות)
- (2) קרא גם: אסתר, ח', 10-13.
 בצו של אחשוורוש יש היתר שמחזק את מגמת המספר, כפי שהובעה באמצעות
 צירוף המילים (סעיף 1). הסבר קביעה זו, ובסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)
- ב. מגילת אסתר ממסדת את חג הפורים [...] המגילה מספקת את הרקע ההיסטורי לחג הפורים,
 וקובעת את החובה לקיימו.
 (אדל ברלין, "אסתר", מקרא לישראל)
- (1) כמה שונה מיסוד חג פורים ממיסוד חגי מקרא אחרים? (8 נקודות)
- (2) קרא אסתר, ט', 20-28 בקטע שלפניך.
 הבא מפסוקים אלה שתי ראיות המעידות על מגמת המספר למסד את החג ולקבוע
 אותו בין חגי המקרא האחרים. הסבר כל דאיה. (8 נקודות)

3. קרא קהלת, י"א, 7-10; ו"ב, 1-7. וקטע מעלילות גילגמש.

קהלת, י"א, 7-10

וּמְתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לְעֵינַיִם לִדְאוֹת אֶת־
 ח הַשָּׁמֶשׁ: כִּי אִם־שָׁמַעְתָּ הַרְבֵּה חַיִּה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמַח וְיִזְכֹּר
 ט אֶת־יָמָיו הַחֹשֶׁךְ כִּי־הִרְבֵּה יָהִי כִּלְשָׁבָא הַבֵּל: שְׂמַח בַּחֹר
 פִּילֹחֶתְךָ וּיְטִיבְךָ לִבְךָ בַּיָּמִים בַּחֲזוֹתֶיךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְךָ
 וּבַמְדָּאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל־כָּל־אֱלֹהִים יִבְיָאֵךְ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּטָם:
 י וְהִסֵּר כַּעַם מִלְּפָנֶיךָ וְהַעֲבִיר רַעַה מִבְּשָׂרְךָ כִּי־הִלְדוֹת וְהַשְׁחָרוֹת
 הַבֵּל:

קהלת, י"ב, 1-7

א וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בַּיָּמִים בַּחֲזוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ
 ב יָמֵי הַרְעָה וְהִגִּיעוּ שָׁמַם אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵיךְ־לִי בְּהֵם חֲפִץ: עַד
 ג אֲשֶׁר לֹא־תִחַשֵּׁךְ הַשָּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ
 ד הָעֵבִים אַחַר הַגִּשָׁם: בַּיּוֹם שִׁוְעוּ שְׁמַרֵי הַפִּית וְהַתְעוּרוֹת
 ה אֲנָשֵׁי הַחַיִל וּבְטָלוּ הַטַּחְנוֹת כִּי מַעֲטוֹ וַחֲשָׁבוּ הַרְאוֹת בְּאֲרָבוֹת:
 ו וּסְגְרוּ דַלְתַיִם בְּשׁוּק בְּשַׁפַּל קוֹל הַטַּחְנָה וַיְקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר
 ז וַיִּשְׁחוּ כַּלְבָּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מַגְבֵּה יִירָאוּ וְחַתְחָתִים בְּדֹרֶךְ
 ח וַיִּנְאֹץ הַשֶּׁקֶד וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגָב וְתַפְרֵי הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הִלֵּךְ הָאָדָם
 ט אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וּסְבָבוּ בְּשׁוּק הַסּוּפְדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחַק
 י חֵבֶל הַכֶּסֶף וְתֹרֵץ גִּלְתֵּי הַזָּהָב וְתִשְׁכַּר כֹּד עַל־הַמְּבֹועַ וְנִרְץ
 יא הַגִּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר: וַיֵּשֶׁב הָעַפְרָה עַל־הָאָרֶץ כִּשְׁהִיָּה וְהָרֵחַ
 יב תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַתָּה:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 7/

מס' 204.001105 תנ"ך קיצ תשע"ב

עלילות גילגמש

73 ה המוזגת אמרה אליו, אל גלגמש:

"גלגמש, אנה תגוד?"

החיים אשר תחפש לא תמצא.

כאשר בראו האלים את האדם,

מות שותו על האדם.

73 ואת החיים שמרו בידם.

גלגמש, אתה - לו תהי פרסה מלאה,

אתה יום ולילה תשמת,

יום יום גשה שמחה,

יום ולילה רקד ושחק.

73ט לו יהיו בגדיה לבנים,

ראשך לו יהי רחוץ, במים לו תטבל,

הבט בילד האגוז בקפה,

הענה לו תשמח בסיקה -

קו וקזה משפט [האדם]!

א. (1) גם קהלת וגם המוזגת בעלילות גילגמש ממליצים כיצד יש לחיות את החיים.

הסבר שני פרטים מהמלצת קהלת בקהלת, י"א, 7-10, ושני פרטים מהמלצת המוזגת

(סך הכול - ארבעה פרטים). (8 נקודות)

(2) קרא גם קהלת, י"ב, 1-7.

האם ההמלצות של קהלת ושל המוזגת בנוגע לדרך שבה יש לחיות נובעות מאותן

מסקנות? נמק את תשובתך. (9 נקודות)

ב. קרא קהלת, י"א, 7-10.

קהלת מגביל את המלצותיו הניתנות בקטע.

הסבר הגבלה זו. בסס את דבריך על הכתוב. (9 נקודות)

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).

4. קרא שיר השירים, א', 1-8.

א שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה: יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי-
 ב טוֹבִים דְּדִיךְ מִיַּיִן: לְרִיחַ שְׁמֵיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוֹרֵק שֶׁמֶךְ עַל-
 ג בֶּן עֲלָמוֹת אַהֲבֶיךָ: מִשְׁכְּנִי אַחֲרֶיךָ נְרוּעָה הֵבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ
 ד חֲדָרָיו נְגִילָה וְנִשְׁמַחְתִּי בְךָ נֹזֶפֶדָה דְּדִיךְ מִיַּיִן מִיֹּשְׁרִים
 ה אַהֲבֶיךָ: שְׁחֹרָה אֲנִי וְנְאוֹהָ בָנוֹת יְרוּשָׁלַיִם כְּאֶחָדִי
 ו קָדַר בִּירְעוּת שְׁלֵמָה: אֶל-תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁתַּרְחֹדֶת שְׁשׁוּפְתַי
 ז הַשֶּׁמֶשׁ בָּנִי אִמִּי נְחֹרֵד־כִּי שְׁמֵנִי נִטְרָה אֶת-הַכְּרָמִים כְּרָמֵי
 ח שְׁלִי לֹא נִטְרָחִי: הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִרְעָה אֵיכָה
 ט תִּרְבִּיץ בַּצְּהָרִים שְׁלֵמָה אֵהִיָּה כַעֲטִיָּה עַל עַדְדֵי חֲבֵרֶיךָ:
 י אֶסְלֵא תִרְעֵי לְךָ הַיְפָה בְּנָשִׁים צְאוּ-לְךָ בַעֲקֹבֵי הַצֹּאן
 יא וְרַעֲוֵי אֶת-גְּדֵי-תֶיךָ עַל מִשְׁבְּנוֹת הָרְעִים:

א. "שיר השירים אשר לשלמה" (פסוק 1).

מדוע חיבור המגילה מיוחס לשלמה? הבא ראיה אחת מן הקטע שלפניך וראיה אחת ממלכים א, ה', 12. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 7-8.

(1) מה מבקשת הרעיה מן הדוד? בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) יש המפרשים שפסוק 8 הוא תשובת הדוד לרעיה.

במה דברי הדוד בפסוק זה עונים על בקשת הרעיה, ובמה הם אינם עונים עליה? (8 נקודות)

/המשך בעמוד 9/

א ותאמר לה נעמי חמותה
 ב בתי הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך: ועתה הלא בעו
 מדעתנו אשר היית את-נערותינו הנה הוא זרה את-גרן
 ג השערים הלילה: ורחצת וסכת ושמת שמלתך עליוך
 וירדת הגרן אל-תודעי לאיש עד פלתו לאכל ולשתות:
 ד והי בשכבו וידעת את-המקום אשר ישכב-שם ובאת
 וגלית מרגלתיו ושכבתי והוא יגיד לך את אשר תעשין:
 ה ותאמר אליה כל אשר-תאמרי אעשה: ותרד הגרן ותעש
 וכל אשר-צוהת חמותה: ויאכל בעו וישת וייטב לבו ויבא
 לשכב בקצה הערמה ותבא בלט ותגל מרגלתיו ותשכב:
 ויהי בחצי הלילה ויחדד האיש וילפת והנה אשה שכבת
 ז מרגלתיו: ויאמר מי-את ותאמר אנכי רות אשה שכבת
 ח כנפך על-אמתך כי גאל אותה: ויאמר ברוכה את ליה
 בתי היטבת חסדך האחרון מן-הראשון לבלתי-לכת אחריו
 ט הבחורים אס-דל ואס-עשיר: ועתה בתי אל-תיראי כל
 י אשר-תאמרי אעשה-לך כי יודע כל-שער עמי כי אשת
 יי חיל את: ועתה כי אמנם כי אם גאל אנכי וגם יש גאל
 יי קרוב ממני: ליני הלילה והיה בבקר אס-יגאלך טוב וגאל
 יא ואם-לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי-יה: שכבי עד-
 יב הבקר:

שמלתך
 וירדת
 ושכבת
 אלי

א. אדם עשוי לפעול בגלוי לשם השגת מטרתו... אך יש שהוא בוחר דרכי פעולה חסיונות, ובאמצעות הפעלת אנשים אחרים משיג את מטרתו. (עתליה ברנר, אהבת רות)

(1) מה הייתה המטרה שלהשגתה פעלה נעמי? בסס את דבריך על דברי נעמי לרות ועל דברי רות לבועז בקטע שלפניך. (4 נקודות)

(2) בסס על הכתוב את שני חלקי הטענה של ברנר, המודגשים בקו. (6 נקודות)

ב. יש הטוענים שאחת המטרות של כתיבת מגילת רות הייתה להוכיח שאף על פי שרות הייתה נכרייה, היא הייתה ראויה למלא את הייעוד ההיסטורי שלה. חבא מן הקטע שתי ראיות המבססות טענה זו, והסבר כל ראייה.

(6 נקודות)

6. קרא קהלת, ג', 9-11; 18-21.

קהלת, ג', 9-11

ט מה־יתרון העושה באִשׁר הוא עִמָּל: רְאִיתִי אֶת־הַעֲנִין אֲשֶׁר
 יא נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוּת בּוֹ: אֶת־הַכֹּל עָשָׂה יָפָה
 בעֵתוֹ גַּם אֶת־הָעֵלֶם נָתַן בְּלִבָּם מִכֹּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמָּצֵא
 האָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה הָאֱלֹהִים מִרֹאשׁ וְעַד־סוֹף:

קהלת, ג', 18-21

יח אִמְרֹתַי אֲנִי בִלְפִי עַל־הַבֵּרֶת
 יט בְּנֵי הָאָדָם לִבְרֵם הָאֱלֹהִים וּלְרְאוֹת שֶׁהֵם־בְּהִמָּה הַמָּה לָהֶם:
 כ בְּיַמְקָרָה בְּנֵי־הָאָדָם וּמְקָרָה הַבְּהִמָּה וּמְקָרָה אֶחָד לָהֶם בְּמֹת
 זה בֵּן מֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לְכֹל וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהִמָּה אֵין
 כו כִּי הַכֹּל הַכֹּל: הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מְקוֹם אֶחָד הַכֹּל הֵיחָ מִן־הָעֶפְרָר
 כא וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הָעֶפְרָר: מִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא
 לַמַּעֲלָה וְרוּחַ הַבְּהִמָּה הֵיכָרֶת הִיא לַמָּטָה לָאָרֶץ:

א. קרא פסוקים 9-11.

(1) לפי סוף פסוק 11, מהו "הענין אשר נתן אלהים לבני האדם לענות בו" (פסוק 10)?

(3 נקודות)

(2) כיצד "עניין" זה מסביר את דברי קהלת בפסוק 9? (3 נקודות)

ב. (1) קרא קהלת, ג', 19.

לפי הנאמר בפסוק 19, קהלת מגיע למסקנה ש"הכל הבל".

הסבר כיצד הגיע קהלת למסקנה זו, לפי דבריו בפסוק 19 כולן. (5 נקודות)

(2) קרא קהלת, ג', 18-21, וגם בראשית, ב', 18-20.

במה שונה ההשקפה בנוגע למעמד האדם ובעלי החיים בבראשית, ב', 18-20 מן

ההשקפה בקהלת, ג', 18-21?

נמק ובסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

/המשך בעמוד 11/

שים לב: המשך הבחינה בעמוד הבא.

/המשך בעמוד 12/

א ויהי בימי אחשוורוש הוא אחשוורוש המלך מהרו ועד-כוש
 ב שבע ועשרים ומאה מדינה: בימים ההם בשבת ו המלך
 ג אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה: בשנת
 ד שלוש למלכו עשה משתה לכל-שריו ועבדיו חיל ו פרס
 ה ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו: בהראתו את-עשר
 ו כבוד מלכותו ואת-יקור תפארת גדולתו ימים רבים שמונים
 ז ומאת יום: ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל-העם
 ח הנמצאים בשושן הבירה לבגדול ועד-קטן משתה שבעת
 ט ימים בחצר גנת ביתן המלך: חור ו כרפס ותכלת אחוה
 י כחבלי-כזב וארגמן על-גילי כסף ועמודי שש מטות ו זהב
 יא וכסף על רצפת בהטוישש ודד וסחרת: והשקות בכלי זהב
 יב וכלים מפלים שונים ויין מלכות רב כיד המלך: והשתיה
 יג כדת אין אגס כירבן ויפד המלך על כל-רב ביתו לעשות
 יד כדצון איש-ואיש: גם ושתי המלכה עשתה
 טו משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשוורוש: ביום
 טז השביעי כטוב לב-המלך ביין אמר למהומן באתא ודבונא
 טז כגתא ואבגתא זתר וכרפס שבעת הפרסים המשרתים
 יז את-פני המלך אחשוורוש: להביא את-ושתי המלכה לפני
 יח המלך בכתר מלכות להראות העמים והשרים את-יפיה
 יט כר טובת מראה היא: ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר
 כ המלך אשר ביד הפרסים ויקצר המלך מאד וחמתו בערה
 כא בו: ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים כיר
 כב כן דבר המלך לפני כל-ידעי דת ודין: והקרב אליו פרשנא
 כג שתד אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעת שריו
 כד פרס ומדי ראי פני המלך היטבים ראשנה במלכות: כדת
 כה מה-לעשות במלכה ושתי על ו אשר לא-עשתה את-
 כו מאמר המלך אחשוורוש ביד הפרסים:

א. קרא פסוקים 1-8 בקטע שלפניך.

(1) בקטע זה יש פירוט רב והגזמה.

הבא מן הקטע שלוש דוגמאות לפירוט ולהגזמה, והסבר כל דוגמה. (6 נקודות)

(2) המטרה של הפירוט וההגזמה נמסרת בפסוק 4: אחשוורוש מבקש להראות את "יקר תפארת גדולתו".

לאור הנאמר על אחשוורוש בפסוקים 2-3, הסבר מדוע ביקש להראות את גדולתו.

(3 נקודות)

ב. (1) קרא פסוק 11 ואת שני הפירושים שלפניך:

מדרש אסתר רבה (ג. יג.): אמר ר' איבו: פפרתן של ישראל כשישראל אוכלין ושותין הן

מברכין ומשבחין ומקלסין להקב"ה.

וכשאומות העולם אוכלין ושותין מתעסקין הן בדברי תפלות.

זה אומר מדיות נאות וזה אומר פרסיות נאות.

אמר להם איתנו טיפש (אחשוורוש):

כלי שאותו האיש (אחשוורוש) משתמש בו אינו לא מדיית ולא פרסית אלא כשדית.

מבקשים אתם לראותו.

אמר לו: הן, ובלבד שתהא ערומה.

אמר להון: הן, וערומה.

ל' אמית ומ' הלצר: מהזכרת הכתר לומדים המפרשים החדשים, שןשתי נתבקשה להופיע לפני

המלך בלבוש מלכות מלא, לרבות הכתר. ("מגילות", עולם התנ"ך)

הסבר כיצד כל אחד מן הפירושים מבין את הצידוף "בכתר מלכות" (פסוק 11) בהקשרו

בפסוק. (4 נקודות)

(2) הסבר כיצד הסירוב של ושתי (פסוק 12) מקדם את העלילה. (3 נקודות)

אָתָּה וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדְּלֵה הַמֶּלֶךְ
אֲחִישֵׁרוּשׁ אֶת־הַמֶּן בֵּין־הַמְּדַתָּא הָאֲגִי וַיִּנְשְׂאֵהוּ וַיִּשֶׂם אֶת־
ב כָּסָאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אָתָּה: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־
ב שְׁעַר הַמֶּלֶךְ בָּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַהֶמֶן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ
ג וּמְרֻדָּי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־
ד בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לַמְּרֻדָּי מִדּוֹעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי
כאמֶרם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגְדּוּ לַהֶמֶן לְדַאֲוַת
ה הַיַּעֲמֹדִים דְּבָרֵי מְרֻדָּי כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי: וַיֵּרָא הַמֶּן
ז כִּי־אֵין מְרֻדָּי בָּרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמְלֵא הַמֶּן חֲמָה: וַיְבוֹז בְּעֵינָיו
ח לְשַׁלַּח יָד בַּמְּרֻדָּי לְכַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מְרֻדָּי וַיִּכְקַשׁ
הַמֶּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְלָכוֹת אֲחִישֵׁרוּשׁ
ט עִם מְרֻדָּי: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִסָּן בְּשַׁנַּת שְׁתַּיִם
עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחִישֵׁרוּשׁ הַפִּיל פּוֹדֵה הוּא הַגּוֹדֵל לִפְנֵי
הַמֶּן מִיּוֹם לַיּוֹם וּמִחֹדֶשׁ לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ
כ אָדָר: וַיֹּאמֶר הַמֶּן לַמֶּלֶךְ אֲחִישֵׁרוּשׁ יִשְׁנוּ עִם־
אָחוֹר מִפְּנֵי וּמִפְּרֹד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלָכוֹתֶיךָ וְדַתְהֵם
שְׁנוֹת מִכָּל־עַם וְאֶת־דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינֶם עוֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שׂוֹה
ס לְהַנִּיחָם: אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב לְאַבְדָם וְעִשְׂדַת אֲלָפִים
כבֶּד־כֶּסֶף אֲשֶׁקוּל עַל־יְדֵי עַשִׂי הַמֶּלְאָכָה לְהַבִּיא אֶל־גִּנְזֵי
הַמֶּלֶךְ: וַיִּסֹּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהַמֶּן בֶּן־
י"א הַמְּדַתָּא הָאֲגִי צַרֵּר הַיְהוּדִים: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַמֶּן הַכֶּסֶף
נָתַן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

א. קרא פסוקים 2-4 בקטע שלפניך.

(1) מהו הנימוק הנרמז בקטע לסירובו של מרדכי להשתחוות לתמן, והאם הנימוק עולה

בקנה אחד עם המסופר בבדאשית, כ"ג, 7? (4 נקודות)

(2) קרא את המדרש שלפניך:

מה עשה המן, עשה לו צלם מרוקם על בגדיו [...] וכל מי שהיה משתחוה להמן, היה משתחוה

לעבודת כוכבים. (מדרש אסתר רבה, ז, ה)

מדוע, על פי המדרש, לא כרע מרדכי ברך לפני המן? (5 נקודות)

ב. יש חוקרים הקובעים שהשנה הנזכרת בפסוק 7 היא שנת 475 לפנה"ס, כלומר כ־65 שנה

לאחר הצהרת כורש.

האם הסיפור בקטע שלפניך (פסוקים 1-11) מביע ביקורת על בחירת יהודים להישאר

בפרס לאחר הצהרת כורש או מקבל מצב זה? נמק את דבריך. (7 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך